

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗЪ

ГОД. XXV МАРТЪ 1933

3



БИЛОТО НА МУСАЛА

Сн. Пъйо

ИДЕОЛОГИЯ НА АЛПИНИЗМА*)

Отъ Брониславъ Романишинъ

Докладътъ, който представямъ, разглежда въпроса за идеологията на алпинизма. Хвърляйки погледъ върху историята на алпинизма, ние ще се занимаемъ съ проблемитъ и настоящитъ задачи, отъ гледище на тази идеология, за да извадимъ после заключения относно бъдещото му развитие. Ние ще следваме примѣра на алпиниста, който, следъ като изкачи една стрѣмна скала и хвърли погледъ на изминатия пътъ, обръща очи къмъ върха предъ него и измѣрва силитъ си съ мжнотитѣ, които тепърва го очакватъ.

Нѣмамъ намѣрение да излагамъ тукъ историята на алпинизма; искамъ само да направя опитъ да характеризирамъ славянския туризъмъ, като го сравня съ европейския алпинизъмъ изобщо.

Нека разгледаме преди всичко насоката, която би могълъ да следва бъдещиятъ алпинизъмъ, като изучимъ отношенията, които съществуватъ между човѣка и природата отъ най-старо време.

Знаемъ, че планинитѣ сж будили винаги у човѣка чувство на ужасъ и почитъ и че сж били за него предметъ на обожание и страхопочитание.

Днешниятъ алпинизъмъ е само една нова форма на тѣзи стари отношения между човѣка и планинитѣ. Любопитството и желанието да проникне въ тайнитѣ на планината сж тласкали човѣка къмъ планинския свѣтъ. Преминавайки планинитѣ, окръженъ отъ величествени пейзажи, човѣкъ изпитва чувство на голѣма радостъ, непознато дотогава. После къмъ естетичния елементъ се прибави и етичниятъ, и тия чувства, съединени отъ размишлението и разума, образуваха основата на алпинизма. Тогава започна блѣскавата епоха на това ново движение. Безстрашниятъ човѣкъ възкачи най-високитѣ върхове, после проникна въ всички кѣтове на планинитѣ, въ най-отдалеченитѣ и най-самотни мѣста. Едновременно той създаде една нова наука, чиито начала сж основа на съвременния алпинизъмъ. После се роди мисълта да се основатъ дружества, които да иматъ за целъ да изследватъ планинитѣ и да разглеждатъ всички проблеми, свързани съ тѣхъ.

Презъ м. августъ 1857 г. бѣ основанъ въ Мейрингенъ и Интерлакенъ Английскитъ алпийски клубъ. Англичанитѣ сж имали винаги склонностъ къмъ тѣлеснитѣ упражнения и обичатъ да развиватъ физическитѣ си сили; естествено е, прочее, че алпинизмътъ намѣри много бързо страстни привърженици въ Англия. Първата почитъ, сторена на единъ алпинистъ, бѣше една гравюра, излѣзла въ Лондонъ въ 1611 г., въ честь на прочутия пѣтешественикъ Тома Кориятъ, която представляваше

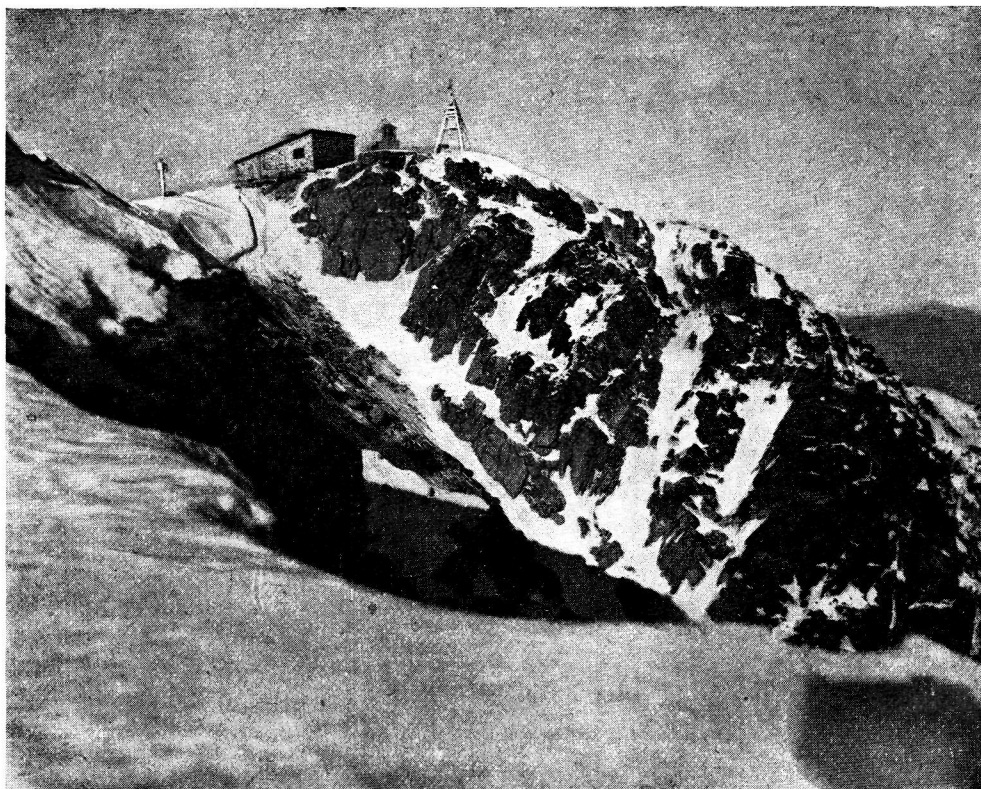
*) Рефератъ, четенъ на международната конференция на дружествата за планински туризъмъ въ Закопане (Полша) на 5 августъ 1930 г. отъ Брониславъ Романишинъ, членъ на централното настоятелство на Полското татранско дружество.

неговитѣ туристически ботуши, укичени съ лавровъ вѣнецъ.

Въ 1862 г. бѣ основанъ Австрийскитъ алпийски съюзъ, а следната година Швейцарскитъ алпийски клубъ, Италианскитъ алпийски клубъ и Французкото дружество за Пиринеитѣ. После се появиха едно следъ друго: Нѣмскитъ алпийски клубъ въ Мюнхенъ, Туристическиятъ клубъ въ Виена и Клубътъ на Вогезитѣ; въ 1873 г. — Алпийското дружество на Трента, Карпатското дружество и Полското татранско дружество, а година по-късно бѣ създаденъ и Френскитъ алпийски клубъ.

Следъ като най-високитѣ върхове на Алпийтъ бѣха възкачени и когато изглеждаше, че нѣма вече какво повече да се изследва въ планината, правилото „изкуство за изкуство“ бѣ приложено въ алпинизма и спортниятъ елементъ взе надмощие. Изкачваха всѣки склонъ, всѣки скалистъ масивъ, всѣки зѣберъ и даже всѣки преслапъ на планината, достатъчно бѣ да се представи случай за показване срѣжността на алпиниста и личната му смѣлость. И нищо чудно въ това, че единствената задача на алпиниста, който следваше този пътъ, бѣ да дири всички възможни срѣдства, за да улесни възкачването на планинитѣ. Но тогава се появиха, като последиствие на това движение, отрицателни признаци, които все повече се увеличаваха. Естетичнитѣ и етични елементи, най-хубавитѣ въ алпинизма, почнаха да отстъпватъ мѣстото си на спортния елементъ. Честолюбието, което играе първостепенна роля въ живота на всѣки човѣкъ, го последва въ усилията му къмъ планината и оказа своето влияние. Породи се трѣскаво съперничество, което задушаваше всѣко по-благородно чувство.

Тѣзи признаци, макаръ и второстепенни, събудиха чувство на разочарование у по-голѣмата частъ отъ сериознитѣ алпинисти. Една грижа за сѣдбата на алпинизма, причинена отъ явления още по-чести и по-важни, се появи у всички духове. Опошляването на алпинизма, което растѣше всѣки день, го бѣ демократизирало, но тази демократизация, за жалостъ, нѣмаше за целъ да приобщи маситѣ къмъ тия възвишени чувства, които будятъ у насъ планинитѣ. Нѣмаше още грижа за защита на тѣхната хубостъ срещу грубостта на тѣлпитѣ и за предпазване алпийския пейзажъ срещу разрушителния имъ устремъ. Съ тия нови хора, които нахлуваха въ планинитѣ, започнаха да изчезватъ всички стари добродетели на алпинизма: благородната незаинтересованостъ, въображението — елементъ недѣлимъ отъ естетичното чувство — и най-после чувствителността, изворъ на всѣка морална радостъ. Тѣ отстъпиха мѣсто на практичния смисълъ, на грубия, безскрупуленъ егоизъмъ, и най-после на всички инстинкти на човѣка, който не познава освенъ материалнитѣ удоволствия. Печал-



Мусаленската наблюдателница зиме

нитѣ последици отъ войната се придадоха: пълната материализация на живота и моралниятъ упадъкъ направиха злото още по-тежко. Въ кратко време последицитѣ се появиха. Мълчанието и самотията на планинитѣ бѣха смутени отъ шумни тълпи, за които вече нѣмаше нищо свето. Въображаемитѣ олтари, които човѣкъ, въ своето обожаване къмъ планинитѣ, бѣ издигналъ на тѣхнитѣ върхове, почнаха да се рушатъ.

Тогава сериознитѣ алпинисти, виждайки опасността, която застрашаваше тѣхния идеалъ, подириха срѣдства, за да спратъ катастрофата. Тѣ си поставиха въпроса: при тия условия какво да се направи? Какви идеи да се противопоставятъ на това движение, пълно съ грубъ егоизъмъ, за да се спаси алпинизмътъ отъ неизбежно рушение? Виждайки, че тѣхната идеология, основана на благородни и възвишени начала, е вече разклатена, тѣ се видѣха принудени да я подложатъ на коренна ревизия и да подирятъ нови пѣтища за алпинизма.

Полскиятъ алпинизъмъ претърпѣ сѣщия развой, като този въ другитѣ страни. Той почиваше на сѣщитѣ начала и имаше сѣщитѣ етични и естетични елементи: желание на човѣка да проникне въ планинитѣ, за да се наслади отъ хубостта имъ, и воля да победи срещнатитѣ трудности, като се бори срещу физическитѣ прѣчки. Въ 1903 г. бѣ основана „туристическата секция“ на Полското татранско дружество и тогава започна блестящата епоха

на „татризма“. Полскитѣ туристи изучаваха европейската алпийска литература и се запознаваха съ техническитѣ нововъведения, за да ги приспособятъ къмъ полския алпинизъмъ. Едновременно се разви у насъ и алпийската литература и въ „Татерникъ“, органъ на туристическата секция при Полското татранско дружество (която е високопланинската група при това дружество), се появиха многобройни статии, въ които се разглеждаха различни важни проблеми. Но и тукъ, като другаде, съ разпространението на това движение се появиха сѣщитѣ печални последици. Разглеждането на важнитѣ проблеми стана все по-рѣдко, то отстъпи мѣсто на прославата на тия туристи, които първи бѣха възкачили нѣкой отъ най-мѣждостѣпнитѣ върхове, нѣкой опасенъ зѣберъ или проломъ. Честуваша ги като герои, кланяха имъ се като на идоли и имъ приписваха свръхчовѣшки качества.

Твърде естествено е, че при тия условия спортниятъ елементъ наддѣлѣ и полскитѣ туристи почнаха сѣщо да култивиратъ алпинизма отъ спортно гледище.

Съперничеството, като последица на спортния елементъ, допринесе за упадъка на идеологията и на културата. Мислѣха само какъ да се отличатъ чрезъ нѣкое по-мѣждно възкачване, или да счупятъ нѣкой рекордъ, и се катерѣха по планинитѣ съ хронометръ въ рѣка.

(следва)

ТУРИЗМЪТЪ ВЪ УЧИЛИЩАТА

Стремeжътъ къмъ пжтуване, къмъ общение съ природата е най-силенъ въ младежъта. Този стремежъ въ различнитъ епохи е ималъ различни прояви. Днесъ той намира изразъ предимно въ уреждане на излети въ планинитъ. И затова всъки младежъ съ радостъ става туристъ. Най-доброто мѣсто, откъдето може да се окаже въздействие върху младежъта, за да се приобщи къмъ туризма, който открива тайнитъ и красотитъ на природата за всъкиго, е училището. Обаче въ нашитъ училища още не се практикува туризмътъ като срдство, съ което може да се постигне духовна отмора и тѣлесно укрепване на младежъта. Урежданитъ излети сж случайни, не се устройватъ съ планъ и сж въ зависимостъ отъ ваканциитъ и желанията на едни или други учители и ученици.

Въ доклада на Учебния комитетъ при Министерството на народното просвѣщение за състоянието на учебното дѣло въ народнитъ пълни и непълни срдни училища презъ 1930|1931 учебна година е отдѣлено мѣсто и за значението и развитието на туризма въ училищата, като една полезна проява въ училищния животъ, която трѣбва да се поощри. Уреждани сж били малки полудневни и едnodневни излети въ близкитъ околности въ повечето пълни и непълни срдни училища. Екскурзии, обаче, съ по-голѣми маршрути и опредѣлени научни и други обекти, не е имало въ всички училища. Презъ годината никакви екскурзии не сж били предприети въ 11 гимназии и повечето непълни гимназии. Много отъ учителскитъ съвети сж преценили добре гоѣмото значение на екскурзиитъ и излетитъ — това дѣление се прави въ доклада — и сж подпомогнали и уреждали такива. Въ доклада се изтъква, че всъки излетъ и екскурзия, добре замислени и изпълнени, иматъ ободряващо въздействие върху ученицитъ, а това не е безъ значение за училищния животъ, който обикновено протича въ суха еднообразност. Много сж добритъ страни на разумно урежданитъ излети и екскурзии и би трѣбовало да заематъ видно мѣсто въ живота на училищата, още повече, че фондъ „Екскурзии“ дава възможностъ за осжществяването имъ, а съ създаването на туристическитъ домове и хижи се улеснява и прави безопасно отиването въ планинитъ.

По-нататкъ въ доклада се изказва пожелание учителскитъ съветъ при всъка гимназия да изработи общъ планъ за екскурзии въ царството, съ огледъ да може всъки ученикъ въ 5-годишния курсъ на гимназията да опознае бележитоститъ и хубоститъ на нашето отечество.

Отъ доклада личи, че въ Министерството на народното просвѣщение, респ. въ училищата, се прави разлика между излетъ и екскурзия. Това е погрѣшно схващане, защото излетъ и екскурзия въ сжщностъ е едно и сжщо. Екскурзия означава из-

лизане вънъ отъ града, а учителитъ разбиратъ екскурзията като извънучилищна работа, при която екскурзиантитъ изучаватъ, подъ ржководството на своитъ учители, тѣлата и явленията, които се застжпватъ въ дадена учебна дисциплина, въ тѣхната естествена обстановка; подъ излети учителитъ разбиратъ отиване въ планината или въобще излизане всрдъ природата за духовна отмора и физическо укрепване. Въ сжщностъ образователното значение на екскурзиитъ не изключва духовната отмора и физическото укрепване, затова не може да се прави разлика между излетъ и екскурзия. Всъки излетникъ или група излетници могатъ да поставятъ известна целъ на своето отиване въ планината, или до нѣкой исторически градъ, забележителна мѣстностъ, манастиръ и пр.

Сжществува голѣма специална литература по въпроса за образователното значение на туризма въ училищата. Въ „Училищенъ прегледъ“, кн. VII, 1932 г., е помѣстена статия отъ Славъ Стефановъ, въ която авторътъ разглежда екскурзиитъ и тѣхното образователно значение отъ методическо гледище. Като подчертава, че днесъ мнозина видни учители-методици смѣтатъ екскурзиитъ за извънредно ценни при обучението по отдѣлнитъ учебни дисциплини, авторътъ цитира едно интересно мнение на видния руски методикъ В. В. Половцовъ:

„Колкото и да описва живо учительтъ въ урока си синьото небе, яркитъ багри на цвѣтоветъ, чудния имъ ароматъ, шума на боровата гора и пр., той не ще може никога да събуди тѣзи силни и пълни представи, каквито ученикътъ би получилъ при непосредственото наблюдение на природата. А може ли да се предаде съ думи този възторгъ, съ който отдалечилиятъ се отъ прашния градъ ученикъ се опива отъ горския въздухъ и се наслаждава на неговата синевина и прозрачностъ? Какъ да изразимъ съ думи тѣзи емоции, които възникватъ при вида на морето, езерото, рѣката или дори на малкото блато, съ отразенитъ въ тѣхъ небе и брѣгове? А шумътъ на зелената гора, а свѣтлината на слънцето съ нейната игра по листата на дърветата и кржглитъ сѣнки по горската почва? А приятниятъ птичи хоръ или бързо скачащата по клонетъ катеричка? Всичко тукъ е пълно съ силни и здрави чувства, които водятъ къмъ самостоятелност. Всички новодобити знания сж украсени съ силни чувства. И въ резултатъ на всичко това — повишена дейностъ на органитъ за възприемане и мислене. Всичко това има такава стойностъ, че само заради тази бодростъ, която се получава при екскурзиитъ, тѣ трѣбва да се поддържатъ и да се водятъ съ всички класове на училищата“. И отъ думитъ на видния руски методикъ се вижда, че въ излета се съчетаватъ образователното значение, духовната и физическата отмора и естетическото въздействие на природнитъ

красоти, което предизвиква насладѣ и възторгъ въ душата на всѣки излетникъ.

Особено значение има туризмътъ въ училищата специално за опознаване на родината. Предвозната школска младежъ изучаваше книжно българската история и география и не познаваше нито българскитѣ планини, нито забележителнитѣ исторически мѣстности и градове, нито знаеше докъде се простиратъ границитѣ на родината. Днесъ условията се промѣниха и благодарение на планомерната и постоянна дейность на българскитѣ туристи, организирани въ Българския туристически съюзъ и Юношеския туристически съюзъ, се наложи промѣна и въ възгледа на ръководителитѣ на просвѣтата у насъ въ това отношение и туризмътъ въ училищата започна да си пробива пътъ. Самитѣ учители вече взиматъ инициативи за уреждане на излети. За засилване на туризма въ училищата отъ страна на учителството е направено искане при ученически екскурзии превозътъ на ученицитѣ и учителитѣ по Б. Д. Ж. да става безплатно, както е въ нѣкои страни, или поне съ 75 на сто намаление, защото иначе тия екскурзии се уреждатъ за ограниченъ брой ученици и губятъ своето голѣмо значение.

Излетитѣ, като методъ при образованието, сж сръдство, което трѣбва да се предпочита въ съвременното училище. Но за да се получи резултатъ отъ излетитѣ, тѣ трѣбва да бждатъ добре организирани; наредъ съ осмислянето на всѣки излетъ, трѣбва да се взематъ мѣрки и за избѣгване обикновенитѣ грѣшки и нещастия. За всичко това, обаче,

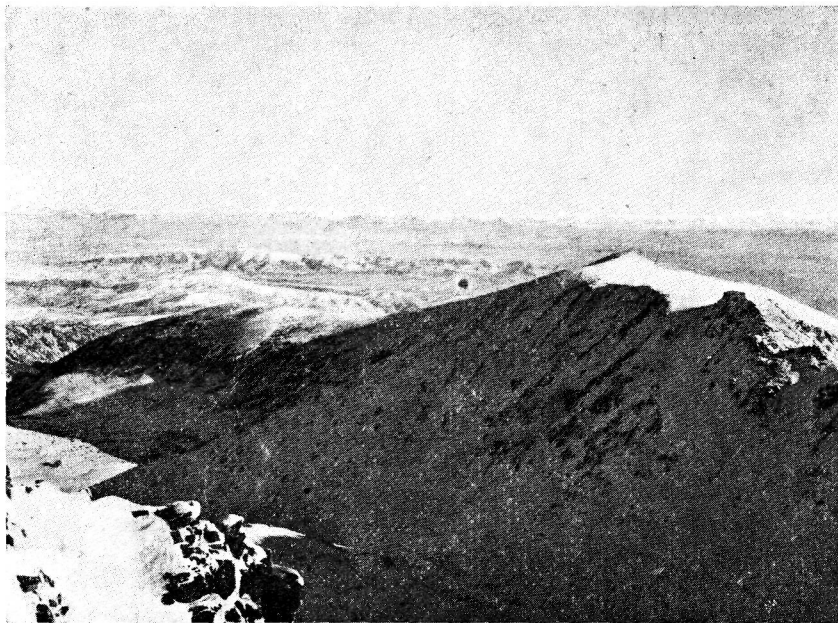
е необходима подготовка на учителитѣ. Много излети сж дали отрицателни резултати, защото на ръководителя е липсвалъ опитъ за организиране на излета. Така напр., много често нѣкои учители повеждатъ на излетъ въ труднодостъпна планина група ученици или ученички, безъ последнитѣ да сж тренирани и екипирани, за да могатъ да посрещнатъ безъ опасность изненадитѣ на времето — буря или дъждъ — загубване на пътя и пр. Имало е случаи дори водачътъ-учителъ да не знае пътя и въ резултатъ младитѣ излетници сж се преуморявали отъ дълги преходи или отъ преминаването на опасни мѣста. Особено добра трѣбва да бжде екипировката при излетитѣ зимно време, когато не сж изключени жертви или опасни заболявания, измръзване на нѣкои части и пр. По такъвъ начинъ не само че не се постига образователната цель, която е поставена на излета, но не може да се постигне и втората цель — излетниците да преживѣятъ радостта отъ излизането всрѣдъ природата и да се ободрятъ отъ действието на планинското слънце и чистия въздухъ.

Организацията на туризма въ училищата и изобщо, по силата на закона за физическо възпитание, Министерството на народното просвѣщение предостави на съответната върховна и компетентна организация въ областта на туризма — Българския туристически съюзъ. Ето защо, покрай другитѣ цели на Б. Т. С., които сж начертани въ устава, наложителна е и въ това отношение една планомерна работа. Преди всичко трѣбва да се привлкатъ за пропагандатори и ръководители на



Изворитѣ на рѣка Изтокъ при Разлогъ

Сн. Майсторовъ



Към вр. Денò — Рила

туризма въ училищата учителитъ по всички учебни дисциплини, а най-вече учителитъ по физическо възпитание. За честъ на Б. Т. С., голъма частъ отъ учителството членува въ клоноветъ на Съюза и взима участие въ ръководството на излетитъ, които се устройватъ отъ училищнитъ власти и следятъ извънучилищната туристическа дейность на участитъ се. Нека се надѣваме, че нѣма да бжде далечъ денътъ, въ който отъ страна на Министерството на народното просвѣщение ще се изработи за ту-

ризма въ училищата общъ планъ, който ще се следва неотклонно, за да се влѣе повече радостъ въ душитъ на българскитъ младежи, да се освежатъ и обогатятъ тѣхнитъ знания и да се укрепи тѣхното здраве. А организиранитъ български туристи въ Б.Т.С., който получава подкрепа отъ страна на обществото и държавнитъ власти, ще продължатъ поощрението на туризма всрѣдъ млади и стари, издигайки, както всѣкога, лозунга на незабравимия Алеко — „Къмъ планинитъ!“

Г. Клисаровъ

ПЕЩЕРАТА ПРИ „ЧОЧЕВАТА СКАЛА“ — ДУПНИШКО

Преди нѣколко години въ България се образува пещерно дружество, което си постави за целъ да изучава пещеритъ. Такива досега въ Дупнишка околия не бѣха открити. Югоизточнитъ склонове на Осогово, които достигатъ до с. Бобошево при р. Струма, сж отъ варовникъ, примѣсенъ съ червенъ пѣсѣчникъ. Този варовникъ дава възможность да се образуватъ пещери. Малки дупки и въртопни форми има; но по-голѣми, които да сж обръщали внимание на околното население, досега не бѣха открити.

Напоследъкъ се откри такава голѣма пещера между селата Фролошъ и Цървище. Изглежда, че направи голѣмо впечатление на околното население, защото отъ единъ месецъ насамъ стотици хора минаха презъ нея.

Въпросната пещера при „Чочевата скала“ се

намира въ този именно скатъ на Осогово. Самата скала представлява мѣчнодостъпни и отвесни скали, които околното население нарича „Орлово гнѣздо“. Входътъ е отвесна дупка, 3—4 метра дълбока, задълбана въ варовити скали, примѣсени съ червенъ пѣсѣчникъ. Вътрешността представлява единъ главенъ входъ, който има разклонения въ страни и нагоре. Отъ единия до другия край пещерата може да се изходи бавно и свободно за половина часъ. Само на две мѣста минаването става мѣчно, а останалиятъ входъ е широкъ и високъ до 7—8 метра. На нѣкои мѣста дава разширения съ хубави и заоблени форми. Сталактити и сталагмити нѣма, което дава основание да се допуска, че пещерата е сравнително нова. На две мѣста има само варовниково заливане и образува хубави форми, подобни на грамадни мидени черупки. По



Облачен океан над Скавците — Рила.

тѣхнитѣ краища има начални образувания на сталактити и сталагмити, които посетителитѣ сж на-мѣрили за добре да унищожатѣ и разхвърлятѣ изъ самата пещера или вѣнѣ при нейния входѣ.

Съ това е унищожено най-ценното и хубаво-то въ нея, отъ което би се възхитилѣ всѣки, предѣ видѣ ваятелството, което ни дава подпочвената вода при разлагане на варовника. Краятѣ се зат-варя отъ срутени материали. Ако се разгледа до-бре мѣстото, съ основание може да се допусне, че пещерата продължава още нататѣкъ. Вжтре тя е суха, въздухѣтъ е чистѣ и свободно се диша. Има опасностѣ, обаче, отъ срутване, защото нѣма-ме единна варовникова скала, която да се пропива отъ подпочвената вода. Напротивѣ, имаме отдѣлни камѣни червенѣ пѣсѣчникѣ, които, пропити отъ подпочвената вода, лесно се отдѣлятѣ и срутавтѣ. Подѣтъ е покритѣ съ мазна лепкава червена гли-на, която, изглежда, е дала възможностѣ да стане вжтрешно хлѣзгане, размѣстване на пластоветѣ и самата пещера е станала широка и висока. Това

хлѣзгане на пластоветѣ се вижда много ясно. Ху-бави заоблени форми, каквито има въ други пеще-ри, тукѣ не се виждатѣ. Има по тавана и въ стра-ни хубави изваяни хуниеобразни дупки, до 20 см. въ диаметѣръ, но тѣ сж съвършено малки. Въоб-ще тамѣ, докждето е могла да достигне човѣшка-та рѣжа, всичко хубаво е счулено. Дѣлжината ѣ не ще да е по-голѣма отъ 200 метра.

Въ всѣки случай това е единствената досега открита пещера въ Дупнишка околия. По тази причина тя заслужава внимание и посещение. Не-обходимо е, обаче, нейнитѣ посетители да ценятѣ това, което природата е създала и запазила въ недрата си. Ние трѣбва само да се удивляваме и възхищаваме отъ хубоститѣ ѣ, но не да ги ру-шимѣ. Това сж нѣща, които, отчупени и занесени дома за украшение, губятѣ своята стойностѣ, а се унищожаватѣ красоти, които никой ваятель или скулпторѣ не може да създаде, освенѣ майката природа съ своето велико тѣрпение.

Ас. Хр. Меджидиевѣ

КЪМЪ ПЛАНИНИТЪ

Стимултът, който насочва хилядитъ любители на природата и зиме и лѣте къмъ ширнитъ планински простори, е стремежътъ къмъ здраве и наслада. Защото само тамъ, всрѣдъ свѣтлата ширь на кжпещия се въ свежъ въздухъ и животворно слънце балканъ, могатъ да се намѣрятъ въ истинския имъ видъ дветъ тѣй много жаждани отъ всички блага — тихата, спокойна, лишена отъ дѣлнична пошлость наслада и благотворната крепкост на здравето. И когато, изживѣлъ единъ дивенъ день всрѣдъ китнитъ пазви на планината, броднякътъ заслиза по каменистата пжтечка, окжпана въ сетнитъ лжчи на потѣващото въ западния пурпуръ слънце, тогава, обхванатъ отъ приятна лекота, той сѣща какъ щедро природата е влѣла елексира на здравето въ широко повдигащитъ се гърди.

Главнитъ фактори за тази живодатна сила на планинитъ сж три — разреждениятъ, съвършено чистъ въздухъ, прѣкото действие на слънчевитъ лжчи и намаленото атмосферно налѣгане. Тѣхното комбинирано действие предизвиква редъ физиологически промѣни, въ резултатъ на които идвз укрепване на здравето. Дишането става по-дълбоко, по-спокойно и пълно, поради което бѣлитъ дробове вентилиратъ изцѣло, получаватъ пълно хранене. Крѣвниятъ токъ се устремава по-енергично къмъ повърхността на тѣлото и бѣлитъ дробове, и този кръвоприливъ прави сърдцето да се свива по-силно. Сърдечниятъ мускулъ се засилва, а окисляването на кръвта става по-пълно. Отъ друга страна, поради разреждения въздухъ, действието на слжнчевия лжчъ — създательтъ на живота — става по-интен-



Влахинскитъ долъ

Сн. Джонъ

зивно. Като резултатъ на това и на по-добре озонирания въздухъ, освободенъ отъ каквито и да било вредни примѣси, червенитъ кръвни тѣлца се подобряватъ качествено и количествено, нервната система се укрепва, апетитътъ се засилва, а умътъ се избистря. Едновременно съ това идва засилването на цѣлата мускулатура, укрепването на волята и приучването на организма да понася по-леко усилената работа и несгодитъ.

Всичко това, описано накратко, природата щедро е разпилѣла въ китнитъ дебри на планинитъ. Тя чака желаещитъ крепко здраве, за да го влѣе въ тѣхното тѣло и да ги възнагради стократно за посветенитъ ней минути. И затова нека възлюбимъ планинитъ. Нека посветимъ тѣмъ всичкото си свободно време, за да почувствуваме истинската цена на живота и да получимъ въ изобилие най-ценния даръ на природата — крепкото здраве.

Д-ръ Ив. Бойковски

ПРЕЗЪ С. АКЧАРЪ ЗА ИЗВОРСКИЯ МАНАСТИРЪ

Да се пжтува сутринъ по Дунава, и то презъ пролѣтътъ, е истинско удоволствие. Ведриятъ въздухъ, шетнята около пристанището, веселитъ лица на пжтниците и руменината на изгрѣва — всичко това гали окото и пжтникътъ трѣпне въ очакване часътъ, когато параходътъ ще се откъсне отъ брѣга, за да заплува надъ бѣлата лента на рѣката, завила нѣкжде далечъ кършенъ станъ. И ето — и рѣката, и градътъ, наблюдавани отъ парахода, 1 — 2 клм. южно — сж тѣй примамливо красиви, сѣкашъ Дунавъ и Видинъ сж две приказни сжщества, създадени едно за друго отъ блѣна на великъ творецъ.

— Свежата багрова маса, образуваща града, е потопена въ меко розово сияние, което въ края на своя обсегъ се разлива въ най-нѣжни гължбови преливи. И нашиятъ, все още недопремѣненъ, древенъ Бдинъ отдалечъ напомня съ своитъ очертания нѣкакъвъ страненъ градъ, сънуванъ въ детинството, въ който мечтата вижда само чаръ и добротечие.

* * *

Пжтуваме съ крайбрѣженъ параходъ група екскурзианти. Грамадното колело върти широки крила и пори водната стихия, която напластява следъ насъ кипналъ свѣтълъ пжтъ. По дѣсния

брѣгъ пробѣгватъ зелени губери, плътни гори и нѣколко крайбрѣжни наши села, цѣфнали съ своитѣ бѣли кѣщи надъ тъмната маса отъ жита и гжстаци. Бумтежътъ на парахода и кръвната легенда кани къмъ пѣсень. „Тихъ бѣлъ Дунавъ“ почва да се лѣе на стройни звуци, които се плъзгатъ по дребнитѣ вълни, за да разнасятъ славата на най-голѣмия и любимъ синъ на българското племе. Въ тоя утриненъ часъ ние чувствуваме пулса на неговото велико сърдце — нали той е бодъръ и чака опредѣления мигъ, когато ще каже своята тежка дума на ония, които сноватъ съ привидно спокойствие между денкове и сандѣци? Ние усѣщаме дори и живия, повелителенъ погледъ на вожда, който стои като изтуканъ, рови кждрава черна брада съ неспокойни прѣсти и гледа сѣкашъ въ себе си. Тѣй е тѣй строенъ и хубавъ — живо олицетворение на енергия, сила и смѣлость; това се вижда не само отъ крепката му четнишка снага, но проличава и въ искрящитѣ пламъчета, що лумватъ тѣй отсѣчено и бързо въ дълбокитѣ му тъмни очи. Очевидно — той е неспокоенъ и свититѣ му устни ей сега ще сломятъ една воля — волята на капитана, и „Радещки“ бавно ще извие рогъ къмъ брѣга, кждето десетки левентъ юнаци ще искатъ да цѣлунатъ майката земя, отъ която тѣй отколе сж прокудени.

* * *

Акчаръ — голѣмо крайдунавско село — обектъ на внимание отъ археолози и любители на древния свѣтъ. Качваме се на височинитѣ западно отъ селото — сжщитѣ, кждето е била разположена Рациария — столицата на древноримската област *Racia ripensis*; тукъ нѣкога сж квартирували римски легиони и цѣлата дунавска флота. Нивитѣ по тия мѣста сж осѣяни съ кжсове отъ варовитъ камъкъ, дребни парчета тухли и дори се намиратъ тукъ-тамъ и рѣдки отломки отъ мряморъ. Тия нѣми остатѣци иматъ своя история за специалиста, но за насъ сж по-ценни виденията на миналото, защото тѣ подкупуватъ съ блѣсъка на доспехитѣ у бойцитѣ и мамятъ съ красотата на волнитѣ дипли, които артистично сж се вълнували по хубавитѣ тоги на високитѣ и стройни римлянки. Ето — по тия бедни ниви, нѣкога, по павиранъ площадъ, сж кѣнтѣли твърдитѣ стѣпки на мжже, облѣчени въ желѣзо, отрупани съ свѣтлаци металически люспи, откриващи голи ржце и крака; тѣзи мжже сж се подпирали гордо на своитѣ копия и отдалечъ сж внушавали респектъ съ искрящитѣ отблясъци на своитѣ шлемове. Обгорѣли, голобради, решителни, сурови и безчувствени — тия хора сж задавали страхъ



Бъндеришката долина

Сн. Джонъ

по четиритѣ краища на свѣга. Оттатъкъ — на изтокъ отъ голѣмата височина, по каменния мостъ, прехвърленъ надъ р. Акчарица, сж се носели бавно и лениво бѣлитѣ фигури на римлянкитѣ, чиято грация е допѣлвала чиститѣ мряморни сгради съ свѣтли колони, на които за фонъ сж служили синитѣ планини югозападно отъ Рациария. Кѣнтѣлъ е тукъ животъ, колкото суровъ, толкова и красивъ — въ рамкитѣ на онова отмѣрено великолепие, което се насади като богато наследство отъ древногрѣцката култура, на която римлянитѣ тѣй знаеха да се насладятъ.

Рациария можеше да заеме и низинитѣ, кждето има повече вода, но височината е била необходима за защита и предвидливиятъ римлянинъ е предпочиталъ да строи водопроводъ (источникътъ му е къмъ с. Въртопъ — „Жиновецъ“), отколкото да се изложи на явна опасност. Независимо отъ това съображение, римлянинътъ е обичалъ удобства и за водата е полагалъ особени грижи, за което свидетелствуватъ руинитѣ на акведукитѣ, прѣснати изъ безчетнитѣ римски провинции, кждето римскиятъ архитектъ е проявявалъ чудна гениалностъ.

* * *

Поемаме шосето Акчаръ — Мали-Дрѣновецъ — Изворъ. До Мали-Дрѣновецъ пѣтътъ е малко стрѣменъ, но затова пѣкъ — така разнообразенъ и приятенъ. Кждравитѣ китни гори, близкитѣ потоци и чистиятъ горски въздухъ наливатъ неподозирана енергия въ жилитѣ на пѣтника и той крачи бодъръ и открито възторженъ изъ прашния друмъ. Близки звънци лѣятъ металически звуци и сочатъ наблизо стадо, край което овчаръ скръбно е подхващалъ старинна пѣсень.

Задъ Мали-Дрѣновецъ, по равния пѣтъ за

Изворъ, се минава презъ буйни жита и ливади, изпъстрени съ огнени топки божуръ, който презъ май придава необикновена красота на тия мѣстности. Брѣстоветъ тукъ, застанали всрѣдъ житата, сж грамадни и изглеждатъ като сиви великани, които сѣкашъ бдятъ надъ обилното плодородие. Далечъ въ прозрачния въздухъ се синѣятъ планини, които придаватъ още по-гълѣмо разнообразие на панорамата.

Минаваме хубавата чешма подъ с. Изворъ и прѣкосваме баира за манастира, отстоящъ около 2 км. южно отъ селото.

* * *

Изворскиятъ девически манастиръ „Успѣние Пресв. Богородица“ бѣ събуденъ за животъ преди нѣколко години. Малко данни има за това уютно молитвено мѣсто. Отъ тѣхъ се вижда, че е единъ отъ най-старитъ манастири, основанъ още въ старото бѣлгарско царство. Следъ това бива разрушенъ и подиръ два вѣка и половина отново възобновенъ. Знае се, че е билъ добре обзаведенъ къмъ срѣдата на 18 столѣтие. Къмъ втората половина на 19 вѣкъ се управлява отъ егумени. Днесъ е подъ грижитъ на егуменката-монахиня Аполония.

Манастирътъ (църква и сграда) е приютенъ

въ единъ запазенъ отъ вѣтроветъ долъ, кждето грамадни дървета и гжста горска растителностъ му придаватъ много красивъ видъ и курортна осанка. Грижлива ржка е обзавела модерна овощна и зеленчукова градина. Непосрѣдствено до помѣщението на манастира, въ който чистотата е образцова, висятъ гирлянди отъ свежи лозови листа, подредени на асми, а край бѣлата църквица има тоже отдѣлни лози и цвѣтя, които му придаватъ празниченъ видъ. Водата тукъ е въ изобилие и се лѣе отъ три модерни циментови чешми, която прави отъ мѣстността прекрасенъ оазисъ за отпочивка и носи сжщевременно изгледъ на едно образцово стопанство. Гората околорѣстъ, шумливитъ огромни буки около потока, звѣнливиятъ хоръ на хиляди птици — всичко това мами пѣтника и богомолеца. А нощта тукъ, въ безлуние, е толкова глуха и черна, че проточената вечерна молитва на монахинитъ кѣнти, въ такова време, като нѣкаква странна мелодия, която иде сѣкашъ отъ другъ миръ.

Изворскиятъ манастиръ, наистина, е единъ великолепенъ кжтъ, кждето всѣки може да окжпе за моментъ душата си въ свежата девственостъ на буйната природа, или да слѣе сърдце и мисль въ мистиката на единъ спретнатъ молитвенъ домъ.

Т. Мариновъ

УМОРА, ПРЕУМОРА, ИЗТОЩЕНИЕ И ТРЕНИРОВКА ВЪ ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ

Въпросътъ за умората заема едно отъ централнитъ мѣста въ съвременната физиология на човѣка. Около него се нижатъ многобройни важни проблеми, свързани съ дееспособността на тѣлото. Тѣзи проблеми представляватъ твърде голѣмъ интересъ, особено въ физиологията на физическото възпитание, кждето често се касае до преодоляване на извънмѣрни тѣлесни усилия. Както мрѣтвата машина има максимална мощностъ, която не може да се надминава безъ различни повреди въ механизма, така и границитъ на тѣлесната дееспособностъ не могатъ да се надхвърлятъ безнаказано. По тѣзи съображения своеобразниятъ усѣтъ на умора е отъ голѣмо теоритично и практично значение.

Като нормаленъ показателъ на предѣла на тѣлесната дееспособностъ, умората е едно неизбѣжно състояние при работата на тѣлото. Тя е единъ факторъ, призованъ да сложи край на работата, за да даде възможностъ на тѣлото да почине и се възстанови. За съжаление, не винаги се дава ухо на този вътрешенъ гласъ, който зове къмъ внимание и предпазливостъ. Всевъзможни подбуди отъ друго естество често принуждаватъ човѣкъ да пренебрегва разумната мѣрка и по този начинъ тѣлото стига до една напреднала умора или преумора. Ако умората е едно неизбѣжно състояние на работата, то преумората е истинска болестъ, проявена съ многобройни разстройства отъ страна на тѣлеснитъ

органи, които понѣкога се повреждатъ за цѣлъ животъ. Най-сетне честото повтаряне на преумората води до пълно изтощаване на тѣлото, което го прави неработоспособно за продължително време.

Едно предимство на живата предъ мрѣтвата машина е това, че границитъ на тѣлесната дееспособностъ не сж дадени веднѣжъ за винаги. Именно човѣшкото тѣло е въ състояние да увеличава количеството на произведената работа, което е свързано съ едно естествено забавяне на умората. Срѣдствата за това се криятъ въ постепенното обучаване на тѣлото къмъ все по-голѣми усилия, или, съ други думи, въ тренирането. Тренирането е едно неизбѣжно условие за всѣки, който се подлага на тѣлесни усилия, които надхвърлятъ срѣднитъ степени.

Физическото възпитание е една областъ на тѣлесна дейностъ, кждето условията за прекаляване се намиратъ въ самата природа на нѣщата. Въ тази областъ се преплитатъ честолюбия, рекордни стремежи, насърчения отъ зрители и др. п., които много по-често водятъ до преумора, отколкото кждето и да било другаде. Отъ друга страна, тъкмо въ областта на физическото възпитание е необходимо да се владѣе до съвършенство тайната на тренинга, защото само по пжтя на последния е възможно получаването не толкова на изумяващитъ съ своята извънредностъ резултати, колкото на по-

лезната срѣдна тѣлесна работа. Сжщитѣ съображения важатъ не по-малко и за туризма, който, независимо отъ целитѣ, що преследва, представлява сжщо една областъ на извънмѣрни понѣкога тѣлесни усилия. Последнитѣ сжщо могатъ да доведатъ до преумора и изтощение, както и всѣка тѣлесна деятелностъ. А тъкмо това е най-малко желателно.

Ето защо трудътъ на лѣкаритѣ д-ръ Др. Матеевъ и д-ръ Хр. Петровъ, излѣзълъ наскоро подъ горното заглавие, е отъ такова голѣмо значение за всѣки, който се впуска съзнателно въ нѣкоя отъ областитѣ на физическото възпитание. Въ този трудъ авторитѣ се стремятъ да дадатъ обяснение на тѣзи важни състояния въ организма и да изтъкнатъ тѣхнитѣ отрицателни последици. Една особена и подробна частъ е посветена на въпроса за тренирането. Въ тази глава е разгледанъ не само механизъмътъ на последното, но сжщо и режимътъ на живота въ течение на тренирането. Отъ тѣзи сведения туристътъ може да извлѣче много ценни поуки.

Задачата на авторитѣ е изпълнена сръчно и съ яснота даже и за непосветенитѣ въ въпроситѣ на елементарната физиология читатели. Теоритичнитѣ обяснения сж изпѣстрени съ множество примѣри, а въ отдѣлнитѣ глави сж дадени много ценни сведения и упътвания за тѣзи, които биха имали воля и съзнание да се вдѣлбочатъ малко въ естеството на редица важни тѣлесни функции. Въ отдѣла за тренирането сж дадени ясни и точни предписания, съобразно съ последната дума на науката.

Книжката „Умора, преумора, изтощение и тренировка въ физическото възпитание“ трѣбва да бѣде горещо препоръчана на всѣки съзнателенъ туристъ, който желае туризма да стане източникъ на удоволствие и поука, а не причина за неприятности и повреди.

д-ръ Ив. Воровъ

КНИЖНИНА

Ски-ржководство отъ Бориславъ Йордановъ, София, 1932 г. Обсегътъ на туризма става все по-голѣмъ. Напоследъкъ доби особено голѣмо развитие така наречениятъ зименъ туризъмъ, за който се създадоха необходимитѣ условия презъ последнитѣ години — построиха се много хижи въ планинитѣ и се разви скиорството. Голѣма роля изигра и пропагандата, че зимниятъ туризъмъ е извънредно полезенъ и доставя рѣдка естетическа наслада. Вече всички туристи — главно въ София — сж и скиори, защото скитѣ улесняватъ зимнитѣ излети, правятъ ги по-безопасни, по-приятни и даватъ възможностъ да се посещаватъ далечни и опасни туристически обекти. Употрѣбата на ракетитѣ се оказа неудобна, поради бавността, съ която се движи излетникътъ съ ракети и затѣването въ мекия снѣгъ.

Ски-ржководството на Бориславъ Йордановъ, макаръ и непълно, като единствено засега, е твърде навременно и отъ него туристътъ може да по-

черпи много практически и теоритични напѣтствия за употрѣбата на скитѣ. Книгата, придружена съ 30 рисунки и множество снимки, съдържа кратки исторически бележки за скиорството, ски-снаряжение и ски-техника (ходене по равнина, изкачване, спущане, скокове, завои и пр.). Написано въ духа и стила на нѣмскитѣ ски-ржководства, ржководството на Йордановъ представлява изложение на модерната арлбергска скиорска техника, която почива на научни основи и е добила най-голѣмо разпространение. Използувани сж предимно нѣмски автори: Хофереръ, Прайферъ, Винклеръ, Янеръ, Салвизбергъ и списание „Der Winter“.

Вѣпрѣки че авторътъ е отдалъ по-голѣмо внимание специално на ски-спорта, неговото ржководство представлява интересъ и за всѣки туристъ, който, въ борба за преодоляване на всички мжчноти за завладяване на планинитѣ, е принуденъ да използва и скитѣ, не само за удоволствие, но и като срѣдство, което ще му спомогне да постигне своята целъ при зимнитѣ излети, вѣпрѣки преспитѣ, ледоветѣ и виелицитѣ.

Г. К.

Астрономически календаръ за 1933 г. отъ д-ръ Влад. К. Христовъ, стр 43, ц. 10 лева. Той е седми по редъ отъ една серия астрономически календари, започната въ 1927 г.

Изложената материя е следната: 1. Нѣкои чисто календарни данни, лѣточисления, компутни елементи (за изчисляване църковнитѣ празници, официалнитѣ празници въ България и празници на нѣкои други народности и вѣроизповѣдания. 2. Изгрѣви и залѣзи на слънцето, дължина на деня, изгрѣви и залѣзи на месеца, бележки за затъмнения и за минаване на слънцето презъ нѣкои особени точки по еклиптиката.

3. Корекция на изгрѣвитѣ и залѣзитѣ за преминаване отъ София върху друго мѣсто отъ България заради географската дължина.

4. Таблица за гражданското смрачаване въ града.

5. Най-важни констелации на видимитѣ съ просто око планети: съ слънцето, помежду си, съ месеца.

6. Затъмнения и въ частностъ затъмнения, видими въ България.

Изчисленията сж направени за България и по-специално за София и по-голѣмитѣ градове. Ние препоръчваме книгата на всички туристи.

Списание „Автомобилизъмъ и туризъмъ“ органъ на Българския автомобиленъ и турингъ клубъ (БАТУК). Автомобилизъмътъ, който напоследъкъ намира многобройни привърженици въ Европа и Америка, е една отъ новитѣ форми на туризма. И у насъ вече нѣма туристи, които да не използватъ автомобила като превозно срѣдство. Съ целъ да пропагандира привличането въ страната на чужденци туристи и автомобилисти, преди 2 години бѣ основанъ въ София Български автомобиленъ и турингъ клубъ, който издава списание „Автомобилизъмъ и туризъмъ“ Въ списанието се прокарва

идеята, че развитието на стопанския туризъм и автомобилизъм у нас е от голямо значение за страната и затова е необходима подкрепата на държавата и обществото на тая полезна инициатива. Преди всичко се надига висок глас за подобрене на българските шосета, които много често сж непроходими съ сухоземни превозни средства. *Батук* е успял да издействува от държавата да бжде единствен представител въ България на автомобилизма, като е получил изключителни права за издаване на международни документи за залгранични пътувания съ автомобили и мотоциклети и за посещаването на страната от чужди автомобилисти и мотоциклетисти. Създадени сж връзки съ всички туристически и автомобилни организации въ цѣль свѣтъ Изобщо *Батук* чрезъ своето списание работи за осъществяване на задачата, която си е поставилъ — широка пропаганда въ чужбина за посещение въ България отъ чужденци-туристи.

Популяренъ очеркъ на Карлово въ неговото минало, сегашно и бждеще, отъ нашия туристически деятель Хр. Фърговъ.

Съ свѣтлината, която хвърля издателятъ на тая история-очеркъ, той туря началото на дълбоко проучване, дава идеята за изчерпателно изследване забуленото въ забвение славно минало на Карлово, родината на апостола за свободата В. Левски.

Съ красивъ и цвѣтистъ езикъ, сбита форма, чувствувайки омаята на девствено-свежитѣ, потънали въ цвѣтъ дворища, огъващи станъ въковни кестени, както и вълшебния шепотъ на дивния Балканъ, съ необятни простори и шеметни прѣскала, той, съ рискъ да бжде сжденъ за несъотношение на история съ туризъмъ, сполучливо комбинира и изпѣва като-челни химни на Балкана. Препоръчваме я.

Свещ. П. К.

ДРУЖЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ

Банскиятъ клонъ „Елъ-Тепе“ на 26 февруарий т. г. е ималъ годишното си събрание, което е избрало ново настоятелство въ составъ: председателъ Л. Икономовъ, подпредседателъ Н. Пумпаловъ, секретаръ Георги К. Голевъ, касиеръ Андонъ Коловъ, домакинъ Елена Д. Бизева и съветникъ Михаилъ Стефановъ; контролна комисия: Михаилъ Пандевъ, Елена Бл. Ушева и Дим. х. Русковъ.

Борисовградскиятъ клонъ „Кекезъ“ избра за членове на настоятелството, въ общото събрание на клона, на 19 февруарий т. г.: председателъ д-ръ Иванъ Бойковски, подпредседателъ Петко Мерджановъ, секретаръ Ангелъ Милевъ, касиеръ Никола Трайковъ, домакинъ Георги Пауновъ, съветници: д-ръ Георги Гурмановъ, Георги Кожухаровъ и Димо Сърбовъ; дописникъ д-ръ Иванъ Бойковски; контр. комисия: Никола Неновъ, Момчилъ Момчиловъ и Петъръ Пауновъ.

Варненскиятъ клонъ „Девненски извори“ избра за настоятелство, въ общото събрание на клона, на 17 ноември т. г.: председателъ Божидаръ Божиновъ, подпредседателъ Любенъ Бъчваровъ, секретаръ Иванъ Бончевъ, касиеръ Николай Недѣлчевъ, домакинъ Павелъ Нишеловъ, съветници: Иванъ Николовъ

и Боянъ Асеновъ; дописникъ Божидаръ Божиновъ; контр. комисия: Ервантъ Инжиянъ, Джонъ Золашъ и Никола Недѣлчевъ Станчевъ.

Изтеклата 1932 г. не бѣ много благоприятна за почти всички културни организации. И нашиятъ клонъ не можеше да не изпита последствията отъ тежката икономическа криза. Все пакъ клонътъ ни даде туй, което можеше да даде.

Настоятелството е имало презъ годината 27 заседания, а клонътъ — 3 общи събрания. Въ настоятелственитѣ заседания сж се разглеждали редъ въпроси, въ връзка съ туристическото движение въ града. За жалъ, като основенъ недѣжъ въ дружествения животъ, трѣбва да се отбележи нестабилността на настоятелството: презъ годината на три пѣти се е избирало ново настоятелство. Настоятелството, избрано на последното събрание (на 17. XI. 1932 г.), начело съ г. Божидаръ Божиновъ, продължава работата си и сега. Въ редовни писмени връзки настоятелството е съ Ц. Н. на Б. Т. С. Презъ течение на годината настоятелството бѣше въ кореспонденция и съ полското туристическо дружество въ гр. Лъвовъ, съ което си размѣнихме и печатни издания (ние имъ изпратихме книга за Владиславъ Варненчикъ и една годишнина на „Български туристъ“).

Клонътъ ни изнесе и две сказки: 1. *Пиринъ-планина* (съ свѣтливи картини), отъ Бож. Божиновъ, на 15 априлъ м. г. въ салона на ученич. кино; 2. *Метеорологическа наблюдателница на вр. Мусала*, отъ К. Т. Кировъ (дир. на Центр. метеор. станция) на 4 май м. г. въ салона „Ранковъ“. Приходътъ и отъ дветѣ сказки бѣ въ полза постройка на метеорол. наблюдателница на вр. Мусала. Къмъ просвѣтната работа на клона трѣбва да се отбележи и трудътъ на членоветѣ г. г. Ив. Ханджиевъ и Б. Божиновъ по написването всичко, стнасящо се за Варна и околността въ туристическо и историческо отношение, нужно на „Водачъ на туриста“ (1932 г.). За популяризиране идеята всрѣдъ варненското общество по постройката на метеорологическата наблюдателница на вр. Мусала се дадоха и статии въ мѣстнитѣ вестници („Черно море“ и „Варненски новини“). Клонътъ ни пласира и специалнитѣ за тази цель билети, които Ц. Н. изпрати.

Клонътъ ни, заедно съ сп. кл. „Тича“, изнесе на 12. III. 1932 г., въ салона на морското казино, голѣма карнавална вечеръ съ отличенъ успѣхъ. Заедно съ клона отъ Ю. Т. С. се дадоха една дневна танцова забава и едно литературно-музикално утро. Самостоятелно изнесохме на 10 декември 1932 г. една танцова вечеръ (въ морското казино).

Излетната ни дейность, въ сравнение съ други години, е по-слаба. Уредени сж 10 официални и нѣколко неофициални излети, отъ които 4 многодневни, посетени отъ надъ 150 души.

Отъ три години насамъ клонътъ организира спалня. Тя е съ 21 комплектни легла и дава подслонъ на туристи отъ България и чужбина. Презъ 1932 г. бѣше открита отъ 1 май до 1 ноември — значи шестъ месеца. Посетена бѣ презъ това време отъ надъ 160 души, нѣкои отъ които спятъ по 3 до 4 седмици, една голѣма частъ отъ които сж чужденци, предимно нѣмци. За доброто уреждане и обзавеждане на спалнята има още много да се желае. Голѣма прѣчка срѣща клонътъ въ намиране подходящо здание, удобно за тази цель. Три години вече уреждаме спалня, но всѣка година въ различни помѣщения. Наемитѣ въ Варна презъ лѣтото сж доста високи и клонътъ едва покрива разходите. Все пакъ отъ спалнята презъ 6-тъ месеца на 1932 г. при 17.265 л. разходъ, имаме приходъ 20.256 л. — значи единъ чистъ приходъ отъ близо 3 000 л. Но инвентара се хаби, губятъ се работи, особено при закриване спалнята и премѣстване и пр. Клонътъ притежава и единъ кѣишъ на 3 клм. вѣнъ отъ града, на Евксиноградското шосе, който, обаче

досега не носи никакви доходи. Преди 2 години той биде ремонтиран и ограден с телена ограда, за което се похарчиха няколко хиляди лева и се смѣташе да служи за втора спалня. Но идващите туристи предпочитат да сж въ градската спалня, не и вънъ отъ града.

Презъ годината клонътъ е ималъ отъ членски вносъ, вечеринки, утра, сказки и пр. приходъ 38,438 л., а разходъ 37,317 л. Клонътъ има и фондъ „Домъ“, като сумата за тази целъ е достигнала 16,469 л., внесени въ влогова книжка въ Варненската популярна банка

Членовѣтъ на клона сж 100, отъ които напълно изправни сж 80. Абонати на съюзното списание „Български туристъ“ — 100. На конференцията презъ мартъ 1932 г. въ гр. Провадия клонътъ се представляваше отъ трима делегати. На конгреса въ Дупница — сжщо отъ трима делегати.

Отношенията на клона съ другитѣ туристически дружества въ града ни — отъ Ю. Т. С. „Орлови гнѣзда“ и „Родни балкани“ — сж добри. Съ „Орлови гнѣзда“ отъ 4 години сме въ едно клубно помѣщение и работимъ винаги дружно — често заедно изнасяме, излети и забави. Съ „Родни балкани“ поведенитѣ преди 2 години преговори за обединение не дадоха резултатъ. Надѣваме се близкото бждеще да ни повече обнадежди въ това отношение. „Родни балкани“ презъ лѣтото довърши хижа на брѣга на Черно море на югъ отъ Варна, а „Орлови гнѣзда“ съ голѣмото съдействие на нашия клонъ — въ трудъ и въ пари — землянка на Аладжа-манастиръ.

Видинскиятъ клонъ „Бонония“ има своето редовно общо годишно събрание на 26 февруарий 1933 г. Приеха се: отчетътъ на настоятелството, за времето отъ 1. I. 1932 г. до 31. XII. 1932 г. включително и докладътъ на контролната комисија за сжщото време. Реши се да се започнатъ подготвителнитѣ работи за строежъ на единъ заслонъ въ „Синаговското дефиле“. Прие се и близка съвмѣстна работа съ видинския клонъ „Бдинъ“ отъ Ю. Т. С.

Презъ годината е имало приходъ 48,802:30 л., разходъ — 9,391 л. и остатъкъ — 39,411:30 л. Клонътъ брой 94 члена, отъ които 20 жени и 74 мъже. Отчетени сж само 32 члена, отъ които 7 жени и 25 мъже. Списанието „Български туристъ“ се е пласирало въ 50 броя. Направени сж 3 еднодневни, 2 двудневни и единъ многодневенъ излети. Посетени сж отъ 52 челоуѣка, отъ които 40 мъже и 12 жени. Направени сж 97 клм. пеша и 2413 клм. съ превозни сръдства. Уредени сж презъ годината, две танцови забави и една сказка съ диалогитѣ. Успѣхътъ на сжщитѣ е отличенъ. Клонътъ има и собствена библиотека, съ около 250 книги.

За управително тѣло се избраха: председателъ Лазаръ Филковъ, подпредседателъ Тома Мариновъ, секретаръ Александъръ Костовъ, касиеръ Тома Илиевъ, домакинъ Димитъръ Георгиевъ, съветници: Енчо Нешевъ, Марийка Петрова и Елисавета Кирчева; дописникъ Тома Мариновъ; контр. комисија: Лазаръ Ивановъ, Тодоръ Чукурски и Христо Николовъ.

За да засили своитѣ финанси и осигури бждещия строежъ на собствена хижа, клонътъ даде презъ зимата (3 и 24 декемврий м. г.) две отлично посетени вечеринки.

Видинскитѣ туристи иматъ вече и свой кокетенъ клубъ въ центъра на града и следъ десетина дни въ сжщия ще се открие *фото-изложба* съ снимки отъ северозападния край: Видинъ — Бѣлоградчикъ — Кула. Снимкитѣ сж на туриста-фотографъ Цеко Петровъ.

Габровскиятъ клонъ „Узана“ избра за членове на настоятелството, въ общото събрание на клона, на 18 декемврий м. г.: председателъ Георги Малчевъ, подпредседателъ Христо Врабчевъ, секретаръ Стефанъ Минчевъ, касиеръ Георги Тотевъ, домакинъ Иванъ Матеу,

съветници: Христо Атанасовъ, Недю Гждевъ и Димитъръ Тончевъ; дописникъ Христо Врабчевъ; контр. комисија: Христофоръ Стомонаковъ, Минко Пенчевъ и Бончо Кехайовъ.

Горноорѣховскиятъ клонъ „Камъка“ избра въ общото събрание на клона, на 29. XII. м. г., ново настоятелство: председателъ Данаилъ Дачевъ, подпредседателъ Константинъ Докторовъ, секретаръ Ангелъ Славчевъ, касиеръ Венко Бирджаровъ, домакинъ Борисъ Кумпиковъ, съветници: Стефанка Кръстева, Иванъ Дръмовъ, Никола Костадиновъ, дописникъ Константинъ Докторовъ; контр. комисија: Василь Велевъ, Йорданъ Йонковъ и Сава Поповъ.

Горноджумайскиятъ клонъ „Царевъ-врѣхъ“, съ помощта на родолюбиви граждани, подготвя най-усилено строежа на хижа „Македония“, който строежъ ще почне съ настѣпване на пролѣтъта.

Хижата ще бжде на три етажа съ кула, масивна и съ величественъ изгледъ, между алпийска природа, на 2200 м. надъ морското равнище, въ подножието на върха „Ай-Гидикъ“, до националния паркъ „Парангалица“ — иглолистна гора, която е рѣдкостъ въ Европа — и ще бжде съединителното звено на тритѣ планини: Рила, Пиринъ и Родопитѣ — гордостта на българската природа и Балканитѣ.

Хижата ще бжде вжзелъ на шестъ пѣтиша, водещи за Рилския манастиръ, Чамъ-кория, Самоковъ, Бѣлица, Якоруда, Лѣджене, Т. Пазарджикъ, Костенецъ, Разлогъ, Банско и Горна-Джумая.

Ако и сръдствата, приготвени за изграждането й, да сж доста голѣми, все пакъ не сж достатъчни.

Дългъ се налага на всички дружества, туристи и добри българи, любящи роднитѣ балкани, да подпомогнатъ горноджумайци.

Дръновскиятъ клонъ „Бачо Киро“ избра за членове на настоятелството, въ общото събрание на клона, на 12 февруарий т. г.: председателъ Иванъ Ил. Никоевски, подпредседателъ Станчо Д. Бучуковски, секретаръ Павелъ Н. Павловъ, касиеръ Ганчо Миневъ, домакинъ Георги Ст. Поповъ, съветници: Ганчо Юр. Катранджиевъ и Сава Н. Ботевъ; дописникъ и фотографъ Василь Димитровъ; контр. комисија: Николай Б. Дуфевъ, Стефанъ П. Крусевъ и Георги К. Бейски.

Дупнишки клонъ „Рилски езера“. На 1 януарий т. г. клонътъ уреди богата томбола, която се тегли въ гимназията при стечението на много туристи и граждани. Чистиятъ приходъ отъ 20,000 л. се внесе въ фонда „Постройка туристически домъ“.

Презъ м. януарий т. г. клонътъ уреди два зимни излети до Бистришкия водопадъ и Градището, посетени доста добре.

Месецъ февруарий т. г. бѣ опредѣленъ за агитационенъ, презъ което време се проагитира записването на нови членове и абонати за „Български туристъ“. Въ началото на агитационния месецъ, на 4 февруарий т. г., клонътъ изнесе голѣма туристическа вечеръ, въ салона на Военния клубъ, посетена отъ многобройно гражданство и туристи. Чистиятъ приходъ отъ 3,000 л. се внесе въ фонда „Постройка на туристически домъ“.

На 12 февруарий т. г. клонътъ уреди зименъ излетъ до Бистришкия водопадъ, посетенъ отъ 21 туристи и туристки.

На 19 с. м. се уреди зименъ излетъ до Овчарскитѣ водопади и Сапаревска баня, посетенъ отъ 20 души. Въ самото село се устрои общоселско събрание, на което председателътъ на клона говори върху „Културното и стопанско повдигане на Сапаревскитѣ бани чрезъ туризма и създаване високо планинско лѣтовище на Паничище“. Резултати — отлични.

На 3, 4 и 5 мартъ т. г. деветъ души туристи, подъ водачеството на Асенъ Меджидиевъ, при снѣгъ, отъ 1:20 до 1:50 метра, посетиха хижа „Скавица“, отъ кждето донесоха отлични зимни снимки.

На 5 март т. г. група от 6 души туристи, водени от Димитър Високалийски, направи излет до „Равна бука“, при доста голъми снягъ, който, поради топлото време, е създал голъми затруднения на излетиците.

За членове на настоятелството бидоха избрани, въ общото събрание на клона, на 3 март т. г.: председател д-ръ Иванъ Хр. Лобутовъ, подпредседател Асенъ Хр. Меджидиев, секретаръ Христо Ал. Теодосиев, касиеръ Димитър К. Високалийски, домакинъ Стефанъ Ив. Войновъ, съветници: Соня Джумалиева, Владимиръ Ив. Пилевъ и Буко Йосифовъ, дописникъ д-ръ Ив. Хр. Лобутовъ; контр. комисия: д-ръ Василь п. Димитровъ, Борисъ Икономовъ и Георги Николовъ.

Казанлъшкиятъ клонъ „Орлово гнѣздо“ избра за членове на настоятелството въ общото събрание на клона, на 5 февруарий т. г.: председател Манолъ Черневъ, подпредседател Ганчо Фъсовъ, секретаръ Димитър Венковъ, касиеръ Коста Бѣловъ, домакинъ Коста Теневъ, съветници: Борисъ Кертевъ, Анка Димитрова, дописникъ Димитър Венковъ; контр. комисия: Владимиръ Бакаловъ, Димитър Костакевъ и Маленъ Маленовъ.

Копревскиятъ клонъ „Богданъ“. На 19 февруарий т. г. се състоя общо събрание, на което се избра ново настоятелство. На 28. II. настоятелството се конституира въ следния съставъ: председател Данаилъ Кусевъ, подпредседател Денчо Клисаровъ, домакинъ Рада Шоторова, секретаръ Иванъ Хиндаловъ, касиеръ Филипъ Палавеевъ, дописникъ Филипъ Фингаровъ и членове: Христо Царвулджиевъ и Кирилъ Палавеевъ; контр. комисия: Алекс. Румелски, Павелъ Дюлгеровъ и Славко Бозовъ.

По решение на общото събрание, на 2 март т. г. се направи нощен излетъ до хижа „Рашко Маджаровъ“. Вечерта внушителна група туристи тръгнаха къмъ красивата покрита съ дебелъ снягъ височина. Хубава лунна вечеръ. На върха, на височината, се вижда самотната хижа на лесовъдите, къмъ която сж устремени свѣтналици очи на върнитъ деца на дивния Балканъ. Хижата тази вечеръ промѣни усмотения си задрѣмалъ видъ. Вжтре се чуваха радостни гласове и веселиятъ смѣхъ на младитъ туристи. Следъ полунощъ веселата група, прекарала хубави и скъпи часове, слизаше къмъ града съ пожелания въ най-близко време пакъ да се направи новъ излетъ.

Костенецкиятъ клонъ „Равни-чалъ“ избра за членове на настоятелството, въ общото събрание на клона, на 19 февруарий т. г.: председател Александъръ Керемидаровъ, подпредседател Андонъ Стойчевъ, секретаръ Владимиръ Йонковъ, касиеръ Ангелъ Кулински, домакинъ Иванъ Манджуковъ, съветници: Иванка Йонкова, Александъръ Николовъ и Михаилъ Поповъ, дописникъ Ангелъ Кулински; контр. комисия: Никола Банчевъ, Веселинъ Зашевъ и Ангелъ Хаджийски.

Ловешкиятъ клонъ „Стратешъ“ избра за членове на настоятелството, въ общото събрание на клона, на 12 февруарий т. г.: председател Иванъ Рачевъ, подпредседател Симеонъ Хитровъ, секретаръ-касиеръ Тома Бешковъ, домакинъ Борисъ Фавировъ, съветници: Никола Сганцовъ, Стефанъ Хитровъ, Петъръ Поповъ и Цвѣтко Дянковъ, контр. комисия: Ангелъ Мариновъ, Рачо Йончевъ и Иванъ Даневъ.

Панагюрскиятъ клонъ „Буная“ избра за членове на настоятелството, въ общото събрание на клона, на 10 февруарий т. г.: председател Ради Юруковъ, подпредседател Боянъ Бѣлчевъ, секретаръ Георги Бѣлопиевъ, касиеръ Лазаръ Джуновъ, домакинъ Василь Марекровъ, съветници: Несторъ Бакърджиевъ, Ради Д. Юруковъ, и Яко Милковъ, контр. комисия: Димитъръ Петровъ, Романъ Сотировъ и Лазаръ Пищяловъ.

Пернишкиятъ клонъ „Голо-бърдо“ има на 10 февруарий т. г. редовното си общо годишно събрание, на което старото настоятелство даде отчетъ за дейността си и се избра ново настоятелство въ след-

ния съставъ: председател инженеръ Хелмутъ Броксъ, подпредседател Иванъ Кръшнякъ, секретаръ Атанасъ Сапунджиевъ, касиеръ Иванъ Келчевъ, домакинъ Недѣлко Недѣлковъ, съветници: Асенъ Върбановъ и Филипъ Христовъ; контр. комисия: Аврамъ Горановъ, инженеръ Димитъръ Павловъ и Коста Димитровъ.

Пирдопскиятъ клонъ „Косица“ избра за членове на настоятелството, въ общото събрание на клона, на 24 февруарий т. г.: председател Симеонъ Д. Савовъ, подпредседател Гроздана Д. Манафова, секретаръ Пацо х. Павловъ, касиеръ Манолъ П. Кириловъ, домакинъ Александъръ Пушкировъ, съветници: Иванъ Ст. х. Цановъ, Никола Гайдаровъ, Тодоръ Тодоровъ; контр. комисия: Никола Стрелковъ, Петко Ганчевъ и Цвѣтанъ Христовъ.

Пловдивскиятъ клонъ „Калояновъ връхъ“ избра за членове на настоятелството, въ общото събрание на клона, на 3 март т. г.: председател д-ръ Василь К. Пѣевъ, подпредседател д-ръ Иванъ Чомаковъ, секретаръ Ангелъ Тодоровъ, касиеръ Никола Груевъ, домакинъ Константинъ Константиновъ; съветници: Петъръ Карапетровъ, Албертъ Бенбасатъ и Крумъ Стефковъ; дописникъ Петъръ Карапетровъ; контр. комисия: Атанасъ Антоновъ, Димитъръ попъ Христовъ и Стоянъ Митовъ.

Разложкиятъ клонъ „Пиринъ“. На 19 февруарий т. г. клонътъ ни има годишно събрание, на което се дадохъ отчетъ отъ настоятелството за дейността му презъ 1932 г. и докладъ отъ контр. комисия. Прие се уставътъ на клона и се гласува бюджетътъ за 1933 г.

Избра се ново настоятелство въ съставъ: председател Груйо Толиловъ, подпредседател Михаилъ Грънчаровъ, секретаръ Първанъ Андреевъ, касиеръ Петъръ Хаджиевъ, домакинъ-библиотекаръ Никола Парапуновъ, съветници: Кръстана Цвѣткова, Тодоръ Цвѣтковъ и Иванъ Максимовъ; контр. комисия: Асенъ Енчевъ, Дим. Сечановъ и Анг. Заховъ.

Софийскиятъ клонъ „Алеко Константиновъ“, по поводъ сказката на инженеръ Печигарговъ за причинитъ на коремния тифъ въ София, е направилъ следното изложение въ пресата:

По време на избухналата тифусна епидемия въ София инженеръ Печигарговъ държа въ Биадъ една сказка, въ която между другото изтъкна, че въ водата на Бистришкия водопроводъ сж намѣрени коли-бацили — и изказва мнение, че водата се замърсява отъ туриститъ, посетители на хижа „Алеко“, покрай която минава Янчевската рѣка, която се намира въ забранената зона. По този поводъ настоятелството на софийския клонъ на Б. Т. С. „Алеко Константиновъ“ счита за свой дългъ да даде следнитъ обяснения предъ туриститъ и обществото:

1. Никога охраната на хижа „Алеко“ не е била така строга и пазачитъ не сж били толкова многобройни, както презъ 1932 г., презъ есенята на която избухна тифусната епидемия. Туристи-посетители на хижа „Алеко“ презъ 1932 г. почти не е имало, което може да се провѣри отъ дефицита, съ който приключва тая година клонътъ своя бюджетъ. Хижата е била посетена само отъ официални лица — единъ съставъ на апелативния съдъ при огледъ, полицаи, органи на Столичната община и др. На хижата не бѣха допустнати дори настоятелството и стопанскиятъ комитетъ на клона, за да взематъ мѣрки за стопанисването ѝ презъ зимата. На 28 августъ 1932 г., когато клонътъ празнува своя традиционенъ празникъ, на хижата не бѣ допустнати нито единъ посетител и хилядото множество за Черни-връхъ се отправи презъ хижа „Кумата“ и хижа „Еделвайсъ“.

2. Ако за епидемията е било причина замърсяването на водата отъ туриститъ, както е заявилъ и-ръ Печигарговъ, тифусътъ щѣше да избухне въ всички райони на София, а не само около гарата, където, споредъ официалнитъ органи на Дирекцията на народното здраве, е станало замърсяването и заразя-

ването на водата.

3. Анкетата, която бѣ направена още въ 1928 г., по покана на настоятелството на клона, от професори, лѣкари, инженери и специалисти, се произнесе, че заразяване на водата въ района на хижа „Алеко“ не може да стане, защото водата минава през хиляди кубически метра торфища, утайтелни басейни, морени и пр. Освенъ това ултравиолетовитѣ лъчи, чиято дейность е особено силна въ планината, унищожаватъ всички бацили въ въздуха и водата. По край естественото пречистване на и така чиститѣ бистришки води отъ ултравиолетовитѣ лъчи на планинското слънце, отъ особенитѣ биологически условия на нисокитѣ планини и механическото филтриране, Бистришкиятъ водопроводъ е снабденъ — по образецъ на най-модернитѣ европейски и американски водопроводи — съ хлоровъ апаратъ, най-ефикасно средство за обеззаразяването на водата за пиене. Ефикасното действие на хлоровия апаратъ е установено не само за естествено чиститѣ води, като витошкитѣ, но и за явно замърсенитѣ такива на голѣмитѣ рѣки, езера и канали, които се използватъ за водоснабдяването на голѣмитѣ градове, като Чикаго, Нью-Йоркъ, Лондонъ, Хамбургъ и др.

4. Възможно е да става замърсяване на водата въ политѣ на Витоша отъ селянитѣ — жители на с. Бистрица и с. Симеоново — които свободно споделятъ изъ забранената зона, която се охранява само около хижа „Алеко“. Селскитѣ чарди лежатъ изъ водитѣ, които се улавятъ за водопровода; овчари, дървари, косачи и др. свободно се разхождатъ изъ зоната. Но ако хлоровиятъ апаратъ е въ изправность, не съществува опасность отъ заразяване на водата и въ този случай.

5. Най-куриозното е, че докато имаше пазачи на вододейната зона и въ хижа „Алеко“ не можеше да прехвъркне и птиче, въ София бушуваше тифусна епидемия, а когато бѣха уволнени пазачитѣ и хижата започна да се посещава отъ случайни посетители, които не знаятъ, че хижата е въ забранена зона, тифусътъ намалѣ и въ началото на м. януарий 1933 г. г. д-ръ Икономовъ, началникъ на Санитарното отделение при общината, заяви, че тифусната епидемия е прекратена.

Ето защо дори и съмнение не може да има, че причината за тифусната епидемия въ София сѣ туриститѣ, посетители на хижа „Алеко“, или въобще посетителитѣ на Витоша.

Софийскитѣ клонъ „Планинецъ“, на 9 февруарий т. г., има общо редовно годишно събрание, на което следъ като дадоха обстоенъ отчетъ за дейността си презъ изтеклата 1932 г., настоятелството, хижестроителниятъ комитетъ и контролната комисиия на клона бѣха освободени отъ отговорность. Членоветѣ поблагодариха на досегашнитѣ си управителни тѣла за тѣхната активна и ползотворна дейность. Събранието съ абсолютното болшинство и бурни акации, въ знакъ на признателность за голѣмитѣ заслуги къмъ туризма, провъзгласи за почетенъ председател на клона досегашния председател на сѣщия, стариятъ туристически деятелъ г. Коста Николовъ, който отъ ранни млади дни е посветилъ умъ и енергия за преуспѣване на туристическото дѣло у насъ. Беззаветната служба на г. Коста Николовъ къмъ българския туризъмъ ще служи за примѣръ на младитѣ туристи.

Бидоха избрани за членове на настоятелството: Досю Дянковъ, Киро Чолаковъ, Славчо Станевъ, Илия Грънчаровъ, Никола Длъгнековъ, Димитъръ Талевъ, Михайлъ Милевъ, Петъръ Николовъ; за контр. комисиия: Иванъ Чолаковъ, Христо Кировъ и Методи Михайловъ; хижестроителенъ комитетъ: Ив. Петковъ, Хр. Братовъ и Миланъ Ангеловъ.

На 25 този месецъ клонътъ изнесе съ голѣмъ успѣхъ карнавална вечеръ, която бѣ открита съ под-

ходящо слово отъ почетния председателъ г. Коста Николовъ, който изтъкна благородната цель на туризма да култивира любовь къмъ природнитѣ красоти и морални добродетели въ срѣдъ обществото. Приходите сѣ въ полза на фондъ „Постройка хижа Планинецъ“.

Софийскитѣ клонъ „Фонфонъ“ избра за членове на настоятелството въ общото събрание на клона, на 12. I. т. г.: председателъ д-ръ Рачо Рачевъ, подпредседателъ Никола Гавраиловъ, секретаръ Любенъ Мановъ, касиеръ Конст. М. Константиновъ, домакинъ Василь Недѣлковъ, съветници: проф. д-ръ Василь Т. Рачевъ, Христо Лютовъ и Тодоръ Калканджиевъ; дописникъ Петъръ К. Рачевъ; контр. комисиия: Гичо Дамяновъ, Иванъ Антоновъ и Стефанъ Лаловъ.

Станимашкиятъ клонъ „Безово“ на Богоявление тържествено откри уредената отъ него художествена изложба на пейзажи отъ художникитѣ П. Бойдевъ и Георги Ковачевъ съ речъ отъ председателя на клона г. Ст. Атанасовъ и при участието на духовата музика на гимназията, начало съ даровития диригентъ г. Брайковъ и директора на гимназията г. Пенчевъ. Изложбата бѣ масово посетена отъ елита на града.

Може да се каже, че за първи пътъ се урежда такава хубава изложба съ толкова много разнообразни пейзажи, маслени и акварели, съ мотиви изъ Родопитѣ, Рила, Срѣдна-гора и Стара-планина. Двата художници сѣ добри пейзажисти, които се налагатъ веднага както на сведущия, така и на обикновения ценителъ.

На 15 януарий, следъ първия снѣгъ, се състоя едномесеченъ излетъ до манастира „Св. Петка“, срѣдъ Родопитѣ, подъ главатарството на нашия председателъ г. Ст. Атанасовъ. Този е първиятъ излетъ по снѣгъ на дружеството ни и бѣ масово посетенъ — дойдоха около 32 души излетници, въ по-голѣмата си часть жени. При една рѣдка задушечность, която може да съществува само между туриститѣ и срѣдъ природата, неусѣтно отлетѣ денътъ и всички се завърнахме крайно доволни съ бодри сили и възторгъ въ душата си.

Татарпазарджишкиятъ клонъ „Белмекенъ“ избра за членове на настоятелството въ общото събрание на клона на 19 февруарий т. г.: председателъ Владимиръ Мумджиевъ, подпредседателъ Никола Мариновъ, секретаръ Симеонъ Симеоновъ, касиеръ Иванъ Петровъ, домакинъ Георги Абаджиевъ, съветници: Златка Сиркова, Христо Матакиевъ и Христо Найденовъ; контр. комисиия: Илия Илиевъ, Васко Сотировъ и Георги Д. Касабовъ.

Търновски клонъ „Трапезица“ На 26 февруарий т. г. се състояло XXV-то редовно общо годишно събрание на Б. Т. С., клонъ „Трапезица“, въ гр. В. Търново. Отъ отчета на клона се вижда, че тежкото стопанско и финансово положение се е отразило и върху неговата дейность.

Напълно изправнитѣ членове до края на 1932 г. сѣ намалѣли отъ 411 на 360, а абонатитѣ на сп. „Български туристъ“ сѣ намалѣли отъ 266 на 206.

Излетната дейность сравнително е била по-слаба, но това отчасти се дължи на многото дъждове, паднали презъ пролѣтътъ и лѣтото. Тѣ сѣ попрѣчили на много обявени, но нереализирани излети. Презъ годината сѣ изнесени десетъ културно-просвѣтни беседи, отъ които нѣкои сѣ били съ свѣтливи картини.

Даренията и помощитѣ сѣ били незначителни, но това, което трѣбва да се отбележи, е направеното дарение отъ г-жа Василка Хр. Тереева и останалитѣ наследници на покойния ѣ съпругъ Хр. П. Тереевъ. Тѣ сѣ подарили на клона една великолепа спалня, пълнен комплектъ съ гардероби, шкафовъ, маси, огледала, покривки и пр. Има и една ценна колекция отъ разни оржия. Съ тоя даръ клонътъ има една отлич-

но уредена спалня, която прави чест на българския туризъм. Тя се използва от специални гости на хижата-домъ „Трапезица“.

Както досега, така и през изтеклата година почетният, дарителен и редовен член на клона, преданият турист *Леонъ Филиповъ* е жертвувал маса труд и сръдства за изграждането на нови и просторни спални и за подобряването на съществуващите такива досега. Напоследък той отпусна 5.000 л. за организиране на постоянна туристическа изложба въ хижата-домъ. Художествените шевици, изработени по кулата, балконите и входовете от циментъ, оригиналните колони надъ главния вход и нѣжната гипсова розетка надъ този вход сж негово дѣло. Материално е невъзможно той да бжде възнаграденъ. Търновските туристи му отвърщатъ съ дълбока и неизразима признателност. Той е почетен членъ и на Б. т. съюзъ. Той винаги служи като достоенъ за подражание примѣръ.

Презъ 1932 г. клонътъ е отпразднувалъ своя 30-годишенъ юбилей. Гражданството и мѣстниятъ гарнизонъ масово сж посетили това скромно, но мило тържество. Ето една годишнина, пълна съ славно минало и ценни постижения.

За да може клонътъ да има редовни и добре организирани следобѣдни и вечерни забави въ своя кокетенъ салонъ, се е снабдилъ съ мощенъ радио-апаратъ, система Филипсъ, модель 630 А. Приходите презъ зимния сезонъ досега отъ тия празнични забави почти сж покрили стойността на апарата. Забавите сж едно отъ най-добрите сръдства за привличане гражданството къмъ туристическия клонъ „Трапезица“. Дадени сж 12 забави презъ есенъта и зимата до края на м. февруарий 1933 г.

Клонътъ се грижи най-редовно за залесяване и подобряване на историческата мѣстност „Царевецъ“. Поставени сж на нѣколко удобни мѣста 11 масивни пейки за почивка на посетителите.

Настоятелството е имало 31 заседания и се е занимавало съ всички текущи въпроси. То е вземало участие въ всички мѣстни културно-просвѣтни инициативи. Оборотътъ презъ изтеклата година е билъ 2.298 246 л. Издадени сж 512 приходни квитанции и сж изплатени 361 разходни документи. Недвижимите имоти възлизатъ на 1.345.038 л., мобилите за 278.796 л. и незавършените строежи за 105.431 л. Отъ последните за 77.856 л. сж извършени презъ изтеклата година.

Клонътъ разполага съ свой много цененъ пжтеводител, пълненъ съ маса исторически и др. данни, а така сжщо и съ много ценна библиотека.

Задълженията на клона възлизатъ на около 150.000 л., но сжщиятъ има да взема около 41.000 л. Благодарение кредитирането отъ Търновската популярна банка, клонътъ може да реализира значителна частъ отъ своите строителни и др. нужди.

Разиграната отъ клона туристическа лотария свършва безуспѣшно за клона и той я е обявилъ въ ликвидация. Това се дължи на липса на сътрудничество и на прѣчки отъ мѣстенъ характеръ. Билетите се изплащатъ. Тия, които решатъ да ги унищожатъ, ще направятъ ценна услуга на клона.

Чистиятъ приходъ отъ спалните на клона е билъ 71.516 л. Презъ 1932 г. въ тѣхъ сж пренощували 2.712 души съ 3.648 пренощувания. Сжщитѣ спални се използватъ за сега презъ есенъта и зимата отъ организирани полицейски курсове и благодарение на тѣхъ клонътъ реализира повече приходи отъ спалните си. Бюджетътъ на клона е билъ гласуванъ за приходите и разходите въ размѣръ на 78.778 л., обаче постъпленията сж били около 114.000 л., а разходите около 196.000 лева. За покриването на последните сж сключвани заеми отъ популярната банка. Общо взето клонътъ приключва съ една печалба

отъ 43.225 л. и капиталътъ му достига до 1.588.354 л.

Клонътъ се е намиралъ въ постоянна връзка съ Ц. Н., къмъ което е напълно издѣлженъ за 1932 г.

Общото събрание е одобрило съ акламации отчета на настоящелството и доклада на контролната комисия, безъ никакви разисквания. Новиятъ бюджетъ за 1933 г. е гласуванъ въ размѣръ на 85.140 лева.

За членове на настоящелството сж избрани: *Леонъ Филиповъ*, *Цоню Ст. Гиргановъ*, *Иванъ М. Заяковъ*, *Ангелъ Д. Михайловъ*, *Стоянъ Н. Бояджиевъ*, *Борисъ Т. Коларовъ*, *Щачо Д. Тодоровъ*, *Иванъ П. Вълчановъ*, *Блага Аладжова*, *Райко Хр. Сивриевъ* и *Илия Т. Веселиновъ*. За контролна комисия сж избрани: *Борисъ Георгиевъ*, *Стеф. Ив. Киселовъ* и *Панайотъ Костовъ*.

Фердинандскиятъ клонъ „Пъстрина“ избра за членове на настоящелството, въ общото събрание на клона, на 3 мартъ т. г.: председателъ *Гаврилъ Душковъ*, подпредседателъ *Христо Тодоровъ*, секретаръ *Атанасъ Свѣшаровъ*, касиеръ *Елеонора Христова*, домакинъ *Василъ Чавдаровъ*, съветници: *Сава Савовъ*, *Маринъ Велевъ* и *Никола Пенчевъ*; контр. комисия: *Ненчо Ивановъ*, *Станиславъ Христовъ* и *Димитъръ Семерджиевъ*.

Шуменскиятъ клонъ „Висока поляна“ избра за членове на настоящелството, въ общото събрание на клона на 16 февруарий т. г.: председателъ *Илия Силвестриевъ*, подпредседателъ *Веселинъ Хлѣбаровъ*, секретаръ *Кирилъ В. Аврамовъ*, касиеръ *Борисъ Абаджиевъ*, домакинъ *Жечо Зидаровъ*, съветници: *Стефанъ Пеневъ*, *Христо Тоневъ* и *Христо Симеоновъ*; контр. комисия: *Элати Ивановъ*, *Вичо Юрдановъ* и *Димитъръ Калчевъ*.

Пътуването по Б. Д. Ж. Главната дирекция на желѣзниците и пристанищата е разпратила окръжно до станциите, превозния и контроленъ персоналъ, съ което съобщава, че е издала разрешение № X 40-1463 за издаване билети по таксите на намалената тарифа на членовете на Българския туристически съюзъ въ групи най-малко отъ 5 човѣка, съгласно чл. 6 § 30 отъ наредбата за безплатни и съ намалени такси превози на лица и предмети по Б. Д. Ж. Разрешението важи до 31 мартъ 1934 г. включително.

Дружествена жалейка

Дупнишкиятъ клонъ „Рилски езера“ съобщава съ скръбъ за кончината на дружествения си членъ

АЛЕКСАНДЪРЪ М. ОКОЛИЙСКИ

на 55 години, заслужилъ за издигане на родния си край.

Разложкиятъ клонъ „Пиринъ“ загуби благодетелния си членъ

ПЕТЪРЪ КАНАЗИРЕВЪ

на 63 години, винаги отзивчивъ къмъ туристическото дѣло въ града.

Пловдивскиятъ клонъ „Калояновъ връхъ“ загуби презъ миналата година дейните членове

ДИМИТЪРЪ КИСКИНОВЪ

и ГЕОРГИ ГРИГОРОВЪ

Станимашкиятъ клонъ „Безово“ загуби своя членъ

ГЕОРГИ ИВ. ПОПОВЪ

Богъ да ги прости

СЪДЪРЖАНИЕ: Идеология на алпинизма —

Бр. Романишинъ. Туризмътъ въ училищата — Г. Клисаровъ. Пещерата при „Чочевата скала“ — Дупнишко — Ас. Хр. Межидиевъ. Къмъ планините — Д-ръ Ив. Бойковски. Презъ с. Акчаръ за Изворския ма-настиръ — Т. Мариновъ. Умора, преумора, изтош-ние и тренировка въ физическото възпитание — Д-ръ Ив. Боровъ. Книжнина. Дружественъ животъ